

- b. वायुश्चात्तरिक्षं च संनते ते मे° । c. आदित्यश्च द्यौश्च संन° ।
 d. आपश्च वरुणश्च संन° । e. सप्त सप्तसदोऽष्टमी भूतसाधनी ।
 f. सकामांश्च अर्धनस्कुरु संज्ञानमस्तु मेऽमुना ॥ १ ॥

श्री (१.) । इषे त्वेत्यारभ्य दर्शपौर्णमासपितृयज्ञाग्निहोत्रोपस्थानपशुचातुर्मा-
 स्याग्निष्टोमवाजपेयराजसूयाग्निसौत्रामण्यश्चमेधसम्बद्धा मन्त्रा व्याख्याताः । इदानीं
 खिल्यानुच्यन्ते कचिद्विनियोगानुक्तेः । तेषां विवस्वानृषिरन्यस्यानुक्तेः आदित्या-
 नीमानि यज्ञंषि व्याख्यायन्तऽइति श्रुतेः [बृहदारण्य° ५.५.३३.] याज्ञवल्क्यो वा
 याज्ञवल्क्येन व्याख्यायन्तऽइति श्रुतेः ॥ ॥ अग्निश्च । सप्त लिङ्गोक्तानि यज्ञंषि ।
 चतस्र ऋगायत्र्यः । सप्त संसदः आसुर्यनुष्टुप् । सकामान् प्राजापत्यानुष्टुप् । यथे-
 माम् ब्राह्मी गायत्री ॥ अग्निश्च पृथिवी च संनते संनमनं संनतम् आनुकूल्येन
 प्रवृत्तिः अग्निपृथिव्यौ भोगाय संगते अतो ब्रवीमि ते अग्निपृथिव्यौ मे ममादः
 अमुकं संनमताम् संनमयतां वशवर्तिनं कुरुतामित्यर्थः । अद इति पुरुषादीनाम
 द्वितीयात् प्रयोज्यम् । हृन्दस्युभयथेति [पा° ३.४.११७.] शपोऽप्यार्धधातुकत्वाप्तेर-
 निटीति [पा° ६.४.५१.] णिचो लोपः संनमतामित्यत्र । एवमुत्तरेष्वपि मन्त्रेषु
 योज्यम् । वायुरन्तरिक्षं च संनते ते ममामुकं संनमयताम् । आदित्यः द्यौश्च सं-
 नते ते म° । आपश्च वरुणश्च संनते ते म° ॥ परमात्मानं प्रत्युच्यते हे स्वामिन्
 यस्य तव सप्त संसदः संसदनानि अधिष्ठानानि अग्निवायुत्तरिक्षादित्यद्युलोकाम्बु-
 वरुणाख्यानि तत्राष्टमी भूतसाधनी पृथ्वी भूतानि साधयति उत्पादयति भूतसाध-
 नी भूमिं विना भूतोत्पत्तेरभावात् अतः सर्वाधिष्ठानभूतस्त्वमधनो मार्गान् सका-
 मान्कुरु येषु मार्गेषु मया गम्यते तत्रास्माकं कामप्राप्तिरस्त्वित्यर्थः । किं च मे म-
 मामुना देवदत्तादिना संज्ञानं संगतं ज्ञानमस्तु इष्टेन मम प्रीतिरस्तु ॥ विज्ञाना-
 त्मा वोच्यते यस्य तव सप्त संसदः पञ्च बुद्धीन्द्रियाणि मनो बुद्धिश्चेति सप्तायत-
 नानि अष्टमी भूतसाधनी भूतानि साधयति वशीकरोति भूतसाधनी वाक् स त्वं
 नोऽस्माकमधनः सकामान्कुरु अमुना सह मे संज्ञानं संगतमस्तु ॥ १ ॥

a. यथेमां वाचं कल्याणीमावदानि जनेभ्यः ।